

EUROPEAN CITIZENS' PANEL
Tackling Hatred in Society

Evropská panelová diskuse občanů o potírání nenávisti ve společnosti

Shrnutí prvního zasedání

[5.-7. dubna 2024]

Několika slovy...

Emotivní a slibné první zasedání

Jak si můžeme vysvětlit nárůst nenávisti ve společnosti? Jaké jsou její příčiny a důvody? A jak ji můžeme společně řešit? Během tří víkendů se díky Evropské komisi setká 150 náhodně vybraných občanů EU, kteří se na tyto složité otázky pokusí odpovědět. Občané nakonec předloží soubor doporučení, která budou podkladem pro práci Evropské komise při vytváření strategií boje proti nenávisti.

První zasedání této nové panelové diskuse občanů se konalo v Bruselu od 5. do 7. dubna. Během tří dnů se o své zkušenosti a poznatky k tématu přišli podělit odborníci i zástupci občanské společnosti. Cílem tohoto prvního víkendu bylo lépe porozumět nenávisti a jejímu dopadu na lidi a naši společnost. Účastníci z 27 členských států EU do diskuse vnesli své odlišné národní a kulturní kontexty i osobní zkušenosti. Tyto emotivní a upřímné výpovědi přispěly k tomu, že se první zasedání tohoto panelu nepodobalo žádnému jinému.

Co se můžeme z tohoto prvního zasedání

Den 1 Pochopení projevů nenávisti

„Naším cílem je zapojit vás do politické debaty od samého počátku“, řekla v pátek **Dana Spinantová**, generální ředitelka Generálního ředitelství pro komunikaci (GŘ COMM), když vítala občany.

„Budete překvapeni rozmanitostí odpovědí, ale také obtížností otázek, které zde zazní“, pokračoval **Colin Scicluna**, vedoucí kabinetu viceprezidentky Dubravky Šuicové. Podle **Any Gallego Torresové**, generální ředitelky Generálního ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele, lze problémy spojené s nenávistí řešit za přispění občanů. „Potřebujeme vaše názory, abychom mohli o věcech přemýšlet z různých úhlů. EU je unie, která si cení dodržování lidských práv a příslušníků menšin. Chceme respektovat názor každého člověka - to je naše společenská smlouva a to nás dělá Evropany.“

Panelová diskuse pokračovala ve zkoumání různých rozměrů nenávisti - psychologických, sociologických a právních - s členy Komise pro program „Znalosti“.

Nenávist není pouhá myšlenka...

Podle **Manose Tsakirise**, profesora psychologie na Londýnské univerzitě, spočívá jedna z výzev v odhalení toho, proč můžeme cítit nenávisť, zejména prostřednictvím emočního uvědomění. **Arun Mansukhani**, klinický psycholog specializující se na psychická traumata, poznamenal, že sami sebe definujeme prostřednictvím vztahů s jinými skupinami - tedy tím, že se odlišujeme. Toto odlišování, které vychází z různých předsudků, může vést k diskriminaci.

Nenávisť je systémová

Jelena Jovanovicová, koordinátorka Meziskupiny pro boj proti rasismu a rozmanitost v Evropském parlamentu, se podělila o stigmatizaci, které byla jako Romka vystavena. **Federico Faloppa**, profesor sociolingvistiky na Univerzitě v Readingu, zdůraznil, že při utváření našeho pohledu na svět hraje zásadní roli jazyk. Náš každodenní jazyk je plný výrazů, které šíří nenávisť: od otevřených rasistických urážek po dehumanizující metafory a zdánlivě nevinné, ale zákeřné fráze, které mohou posilovat rozdělující představy o „nás“ a „těch druhých“.

Jaká jsou právní řešení?

Nesrine Slaouiová, nezávislá novinářka a autorka zaměřená na sociální média, se zabývala projevem nenávisti jako globálním fenoménem přesahujícím sociální třídy. Upozornila na internetovou kulturu, konkrétně na kyberšikanu, a na problematiku algoritmických předsudků, které odrážejí společenskou diskriminaci. **Daris Lewis-Recio**, právní a politický pracovník evropské sítě EQUINET (evropská síť vnitrostátních orgánů pro rovné zacházení), se z právního hlediska zabýval trestnými činy z nenávisti a jejich častým nedostatečným hlášením. Tento alarmující trend představuje významnou hrozbu pro integritu demokracie.

Den 2 Definování příčin nenávisti

V sobotu byli občané rozděleni do dvanácti menších skupin, které se zabývaly hlavními příčinami nenávisti v současné společnosti. Přestože obsah jednotlivých diskusí zůstává důvěrný, následující shrnutí odráží některé klíčové a opakující se faktory, které se ve skupinách objevily.

Potřeba někam patřit a strach z neznámého

Základním aspektem lidské povahy je vrozená touha patřit do sociální skupiny. Izolace způsobená osamělostí, traumatickými událostmi z dětství, výchovou a celkovými životními zkušenostmi podporuje hluboký pocit odcizení. Pandemie COVID-19 zdůraznila, jak strach z neznámého a izolace mohou zesílit pocity odloučenosti, což jednotlivce posouvá směrem k extrémním ideologiím a riziku radikalizace, a tím posiluje nepřátelství vůči ostatním. Kromě toho nestabilní socioekonomické postavení nejenže zvyšuje zranitelnost, ale také posiluje obavy, zejména z migrantů a menšin, což přispívá k cyklu vyloučení a nenávisti.

Role politiků a politických diskurzů

Významnou roli v podněcování nenávisti hrají politici, kteří často nedokážou náležitě řešit potřeby menšin a krystalizující nepřátelství vůči nim. Nacionalistické a populistické diskurzy představují komplexní výzvu v mnoha zemích, i když jejich přítomnost nemusí být v každém členském státě EU tak významná. Nenávistné projevy slouží politikům jako vhodný nástroj k prosazování jejich cílů, včetně volebních ambicí, což vede k přílišnému zjednodušení politického diskurzu. Tento trend k širokému začleňování nenávistných projevů staví na neznalosti a strachu z neznámého, který pocit'uje mnoho evropských občanů, a dále rozděluje společnost a zvyšuje polarizaci.

Kyberšikana, anonymita a misingformace na sociálních sítích

Anonymita, kterou sociální platformy poskytují, hraje při šíření nenávistných projevů zásadní roli. Tyto sítě plní dvojí úlohu: jsou kanálem pro misingformace a dezinformace a šíří stereotypy, zejména vůči ženám, které na internetu často čelí obtěžování. Mladí lidé, kteří hledají pocit sounáležitosti, se pravděpodobně stanou jak účastníky, tak hlavními oběťmi nenávistných projevů a obtěžování na internetu. Problém, jak se vypořádat s falešnými a neověřenými informacemi, je ještě umocněn algoritmickými předsudky, které vytvářejí „komnaty ozvěn“ nebo „bubliny“, které odrážejí naše vlastní názory, a snižují tak možnost seznámit se s různými úhly pohledu.

Ekonomické a sociální nerovnosti jako katalyzátor nenávisti

Zhoršení hospodářské situace a socioekonomické nerovnosti jsou významným katalyzátorem eskalace nenávisti a podněcují pocity nesvobody. Všeobecná nespokojenost spolu s pocitem, že střední vrstvy nesou nepřiměřeně velkou část břemene krize a zároveň čelí nadměrnému zdanění, podněcuje zášť. Tato zášť může přerůst v nenávist vůči různým skupinám, velkým podnikům a migrantům, včetně politiků, kteří jsou vnímáni jako neefektivní.

Kulturní a historický odkaz a jeho předávání

Vzájemná nedůvěra není jen vnějším problémem; proplétá se také strukturou evropských společností a přispívá k jejich rozdělení. Namísto toho, abychom si vážili našeho různorodého původu, máme tendenci předávat si vzájemnou nedůvěru napříč generacemi. Tento sklon k nedůvěře je často snazší než přijetí „těch druhých“: vrstvy našeho dědictví, bohaté na historické narativy včetně konfliktů, například válek, nám jsou předávány různými způsoby: formálním vzděláním, rodinným vyprávěním a politickou rétorikou. Tyto narativy mohou utvářet vnímání a postoje a někdy spíše rozdělení posilovat než překonávat. I dnes je stále patrný nedostatek angažovanosti při definování toho, co evropské občany spojuje.

Den 3: Sdílení a svědectví

V neděli před 150 občany vystoupilo pět řečníků, kteří vyprávěli své příběhy o tom, jak se stali obětí diskriminace kvůli svému původu, pohlaví, barvě pleti, náboženství nebo tělesnému postižení.

Zde je několik citátů: „Přijetí subjektivního pohledu na nenávist je klíčové pro odhalení skrytého násilí, které projevuje. Tento přístup nejen prohlubuje naše porozumění, ale také nás vede k tomu, abychom navrhli účinná řešení k jejímu vymýcení.“ **Nesrine Slaouiová**, novinářka a spisovatelka

„Lidé se zdravotním postižením často čelí bariéře nepochopení, kdy je příslušné orgány neberou vždy vážně. [...] Abychom podpořili inkluzivnější a respektující společnost, je nezbytné změnit způsob, jakým na postižení nahlížíme a jak o něm mluvíme.“ **Kamil Goungor**, referent pro politiku a podporu hnutí v Evropské síti pro nezávislý život.

„Antisemitismus zahrnuje nejen agresí a vraždění, ale projevuje se také celou škálou způsobů, včetně stereotypů, předsudků a hanlivých projevů. Vyvolává hlubokou osamělost, která vede k uzavření se do sebe a uvěznění v bludném kruhu.“ **Sacha Guttmann**, bývalý předseda Unie židovských studentů Belgie (UEJB) (2019-2023).

„Tato forma rasismu pochází z dávné minulosti, z koloniální éry, která byla zdrojem bohatství Evropy, USA a Blízkého Východu. Mentalita se mění příliš pomalu. (...) Navzdory tomu všemu si uchovávám naději, protože jste tady a budete našimi spojenci v akci.“ **Mireille Tsheusi-Robertová**, belgická spisovatelka, školitelka a „asociativní“ výzkumnice

„I když se nám nemusí podařit vytvořit ideální svět bez nenávisti, můžeme vybudovat svět, kde vyloučení a nenávist nebudou dominantní, kde vyloučení může být odstraněno.“ **Fabian Wichmann**, jako člen týmu EXIT Germany poskytuje podporu při vystoupení lidem, kteří chtějí opustit krajní pravici. „Ptejte se na to, o čem nevíme, že to nevíme.“, vyzvala **Robin Sclafaniová**, výkonná ředitelka organizace CEJI. Na závěr emotivního dopoledne **Tommaso Chiamparino**, úředník odpovědný za politiky z Generálního ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele (GŘ JUST), poznamenal: „Dosáhli jsme pokroku: ze stavu kakofonie jako bychom přešli k něčemu harmoničtějšimu... pojd'me tuto hudbu dále rozvíjet!“

Chcete-li sledovat záznam z nedělního plenárního zasedání, klikněte [sem](#)

Otázky a odpovědi s Petrou (19) z Maďarska

Proč se účastnit této panelové diskuse?

„Nejdříve jsem váhala, jestli mám přijít. Byla jsem velmi skeptická, ale uvědomila jsem si, že je to skvělá příležitost vyjádřit sebe a své názory. Jsem Židovka a v Maďarsku je hodně antisemitismu. Někteří lidé jsou otevřeně rasističtí a proti LGBTQI+. Chtěla jsem mluvit o situaci v Budapešti, odkud pocházím.“

Jak probíhaly výměny názorů?

„V mé pracovní skupině byli lidé z Maďarska, Irska, Francie a Polska. Mluvili jsme mimo jiné o situaci v Maďarsku a o hrozbách pro ženy na sociálních sítích. Na sociálních sítích jsou ženy zobrazovány stylem, který neodpovídá realitě, a spíše jsou konfrontovány s tím, jak si společnost představuje, že ženy vypadají nebo jak by měly vypadat, což je velmi problematické.“

Co se vám během víkendu líbilo?

„Nedělní svědectví byla velmi silná, výpovědi Mireille a Sachy o rasismu a antisemitismu byly velmi emotivní a opravdu se mě dotkly. Tato panelová diskuse je mezinárodním prostorem, v němž jsou zastoupeny všechny národnosti EU, aby bylo možné pochopit a poučit se z různých názorů a stanovisek. Je velmi důležité učit se jeden od druhého a neustále přinášet další názory, poslouchat a diskutovat o dalších pohledech na téma nenávisti.“

Víkend pohledem Sylvaina

Sylvain je grafický facilitátor, který vizuálně zachycuje vývoj panelové diskuse. Níže přinášíme jeho dojmy z nedělního plenárního zasedání:

Připomenutí: cíle všech tří zasedání

- **první zasedání, 5.-7. dubna:** Rozvíjet společné chápání nenávisti a zaměření panelové diskuse občanů. Odhalení emocí a vnímání nenávisti, včetně jejich sdílení s externími řečníky, svědectvími a odborníky a jejich poslech. Identifikování různých příčin a faktorů nenávisti, jakož i potenciálních oblastí činnosti, v nichž lze nenávist ve společnosti řešit.
- **druhé zasedání, 26.-28. dubna:** V návaznosti na práci na prvním zasedání budou občané rozvíjet nápady, jak řešit problém nenávisti ve společnosti. Tyto nápady lze považovat za návrh doporučení.
- **třetí zasedání, 17.-19. května:** Občané budou tyto nápady a doporučení upřesňovat s podporou zkušených prostředníků, odborníků z občanské společnosti a odborníků na obsah. Tyto nápady se nakonec stanou konečným doporučením, jak řešit nenávist v Evropě.